

Sázíme budoucnost pro naši krajinu i svobodu

Sázíme budoucnost je iniciativa, kterou v r. 2019 založila a koordinuje ji Nadace Partnerství. Jejím cílem je vysadit do konce r. 2025 v České republice 10 milionů stromů mimo les. Záměr jsme konzultovali s profesionálními partnery od Ministerstva životního prostředí a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR přes vysoké školy, profesní organizace arboristů nebo pěstební firmy až po Svaz měst a obcí, asociaci Místních akčních skupin, podniky Povodí, Státní pozemkový úřad a nevládní organizace. Většina z nich se stala partnery iniciativy a přidaly se významné firmy, které se snaží o udržitelnost svého podnikání.

Podporou výsadeb chceme posílit odolnost naší krajiny a měst vůči dopadům klimatických změn. A mobilizovat a propojit snahu občanů, obcí, spolků nebo institucí při navracení pestrosti a stability do krajiny. Dopad společné snahy tisíců partnerů měříme pomocí interaktivní mapy (www.sazimebudoucnost.cz), která umožňuje monitorovat, jaké stromy se sázejí, v jakých strukturách, kde a kdo je sází. Poskytuje také podklad pro sledování zdravotního stavu a péče o výsadby v dalších letech, pro porovnávání rozdílů mezi regiony a sledování úspěšnosti ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie. Evropská komise v rámci projektu Green Deal vyhlásila v r. 2021 cíl vysázet do r. 2030 tři miliardy stromů (<https://mapmytree.eea.europa.eu/#/home>). Mluví se i o výsadbách stromů v souvislosti s ukládáním atmosférického uhlíku a tzv. uhlíkovými offsety. Tento koncept se dlouho uplatňuje jako dobrovolný mechanismus snižování uhlíkové stopy firem zejména prostřednictvím výsadeb velkých počtů sazenic v tropických a také aridních oblastech. V závěru r. 2022 Evropská komise schválila mechanismy pro zařazení offsetů do obchodu s emisními povolenkami. To vytváří příležitost pro financování tzv. uhlíkového zemědělství i pro nové výsadby. Zároveň však přináší riziko devalvace snah o uhlíkovou neutralitu. Vždy půjde o přesné počty s nepřesnými čísly a pozorujeme nárust různých certifikačních agentur, připravených tuto příležitost uchopit.

Schopnost stromů ukládat uhlík je důležitá, ale nikoli nejvýznamnější ze škály jejich ekosystémových služeb. Za 30 let (dekarbonizační horizont 2050) dokáže strom i s kořenovým systémem akumulovat ca 1,2 tuny CO₂. Průměrné roční emise na jednoho obyvatele jsou ale pětikrát vyšší a výsadba stromů je nemůže kompenzovat. Řešení je ve snížení naší spotřeby. V dnešní době jsou stromy především účinným nástrojem k adaptaci na dopady změny klimatu. Jsou nejlépe klimatické pro přehřívající se města i krajinu. Tvoří přirozenou oporu ekologické stability území, zamezují půdní a větrné erozi, zpomalují odtok srážek a ochlazují okolí výparem. Výrazně zvyšují druhovou rozmanitost a umožňují návrat drobných živočichů důležitých pro obnovu okolní zemědělské půdy. Slouží i k lepší dostupnosti krajiny, když lemují obnovené polní cesty. S ohledem na sucho je nutné stromům věnovat dlouhodobou péči, která musí být garantována už při plánování výsadeb. S prohlubováním klimatických extrémů musíme počítat s většími financemi.

Stromy jsou i významnými pozitivními symboly vztahu ke krajině, k domovu, ke svobodě a hodnotám kulturních občanů. Svědčí o tom velký zájem o anketu strom roku (www.stromroku.cz) a o její evropské rozšíření. Za zrodem iniciativy Sázíme budoucnost stál úspěch kampaně Stromy svobody ke 100. výročí vzniku Československa. Při hledání pamětníků a příběhů předků, kteří stromy svobody vysazovali, jsme se opakovaně potkávali s příběhy hlubokého vztahu lidí k rodnému místu symbolizovanému stromem. Přemýšleli jsme, jak v kontextu klimatické výzvy přenést energii spojenou s historií státnosti do iniciativy zaměřené na budoucnost.

Rozhodujícím impulzem se stala atmosféra při výsadbě Aleje svobody v Mnetěši pod Řípem 17. listopadu 2018, které se zúčastnilo 500 lidí. Od té doby každý podzim zavřujeme sezonu happeningem – výsadbou Aleje svobody s veřejností a našimi partnery. Tradici nepřerušila ani covidová léta – na podzim 2020 jsme vysadili alej za bývalou železnou oponou v Šatově,

v r. 2021 jsme ve spolupráci s městem Příbram vysadili alej u bývalého uranového dolu, kde byla na nucené práce nasazována intelektuální elita našeho národa.

V r. 2022 byly s podporou Nadace Partnerství a našich dárců vysazeny desítky nových alejí. Mezi nejzajímavější počiny patří Mendelova alej v jeho rodišti Vrážněm na památku 200 let od jeho narození. Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Studénka zajistila sazenice místních odrůd hrušní, z nichž některé pamatují slavného rodáka. Alej svobody 2022 jsme věnovali památce Sira Nicholase Wintona a 669 dětí, které se mu podařilo zachránit před deportacemi do koncentračních táborů. Pozvání na výsadbu aleje podél obnovené polní cesty v obci Račiněves přijal jeho syn Nicholas s rodinou jeho zesnulé dcery i některé z přeživších „dětí Sira Wintona“, kterým je dnes mezi 94 a 98 lety. Nick junior se také setkal s premiérem Petrem Fialou a dalšími hosty na prvním nástupišti pražského hlavního nádraží hned vedle pamětní sochy svého otce. Poté vyrazil speciálním vlakem Českých drah do Roudnice nad Labem za hlavním cílem své cesty: výsadbou Aleje svobody Sira Wintona. Wintonova rodina zároveň na začátku aleje zasadila vzácnou morušu černou, jejíž roub Sir Winton věnoval Botanické zahradě v Troji z vlastní zahrady.

Odkaz statečného činu mého otce je v kontextu ruské agrese na Ukrajině nanejvýš aktuální pro celou Evropu i svět.

Nick Winton

Jsem rád, že si tento neobyčejný čin připomínáme právě formou aleje, která je tradičním prvkem české krajiny a mnoha způsoby přispívá ke kvalitě našeho životního prostředí. Sir Nicholas Winton byl výjimečný člověk. Vždycky budeme potřebovat nové Wintony. Lidi, kteří ve správný čas udělají to, co je potřeba. I proto odkaz Sira Nicholase Wintona musíme uchovat.

Premiér České republiky Petr Fiala

1 Poselstvím společné výsadby stromů bylo kromě příspěví k obnově a oživení naší krajiny vyjádření podpory milionům lidí na celém světě, jejichž svoboda je právě ohrožena.

2 Do Račiněvsí přijely i čtyři „Wintonovy děti“ – Jiří Pavel Kafka, Lord Alfred Dubs, Zuzana Marešová a Lady Milena Grenfell-Baines. Snímky: J. Čaha

1

2